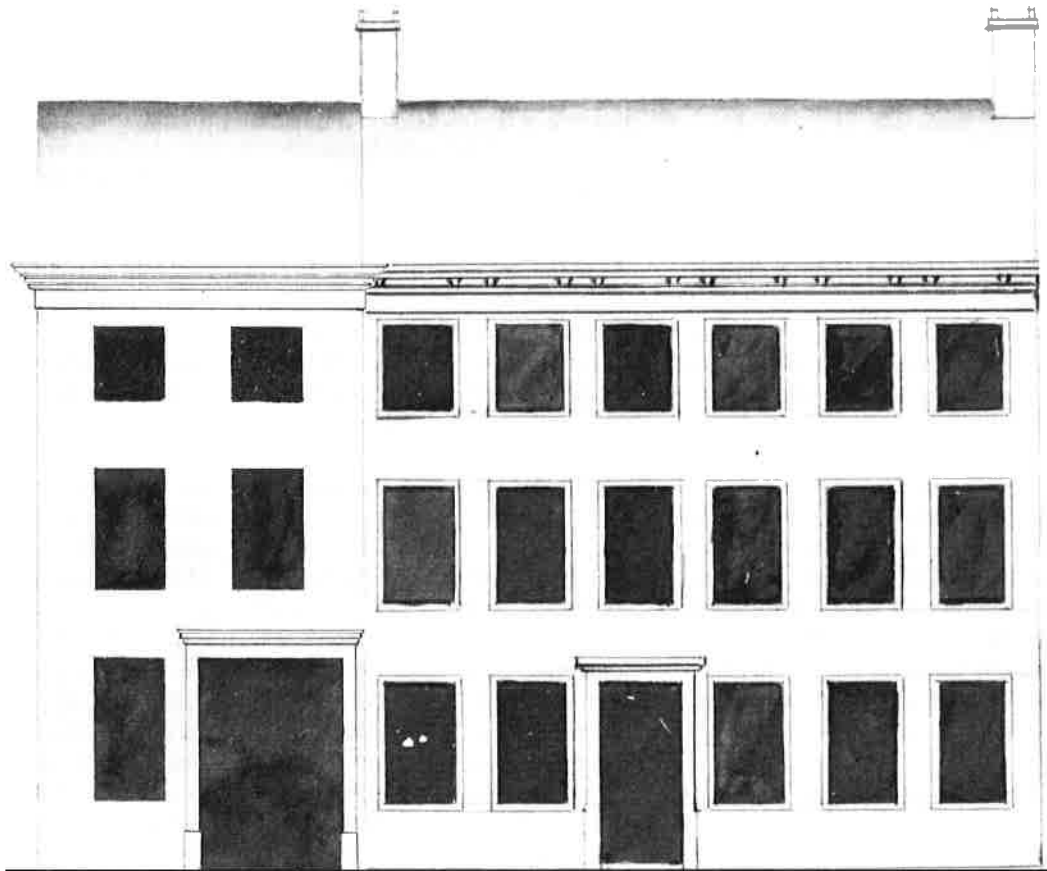

De textielbedrijven op het MIAT terrein in de eerste helft van de 18de eeuw

Luc Devriese

Aan de Oudevestzijde naar de Minnemeers toe zijn zowel het MIAT met de spinnerij Desmet - Guéquier als de NT2 site met het grote woonhuis aan de hoek van de Oudevest en de Goudstraat van Amand De Leu, de nog zichtbare erfenissen van de relatief grootschalige textielnijverheid op de diepe (ongeveer 40m) en meestal grote percelen tussen de straat en de (gedempte) Minnemeersgracht. Onzichtbaar nu, maar niet minder reëel waren de vele voorgangers die er op relatief grootschalige wijze textielproducten vervaardigden en verkochten. Hierna worden de ondernemingen die op het actuele MIAT terrein actief waren tijdens de hier bestudeerde periode, netjes op een rij gezet rond het centrale jaar 1738. Alleen van de eerste twee van de hierna volgende reeks van zes is er in deel I van dit TIC cahier geen momentopname voorhanden.

In 1800 en 1803 verbouwde en bouwde één van de opvolgers van de 18de-eeuwse ondernemers, de fabrikant Tollenaere, een huis (Moerman, zie hierna) en een open ruimte om tot een groot vroegindustriële gebouw

Beginnend ter hoogte van de Gelukstraat, waar nu de administratieve gebouwen en de goederentoeegang zijn, was Augustinus vander Linden als lintwever actief op het oude kad. nr. 220. Het was een vrij groot perceel, maar de lintweverij vander Linden was dan ook geen kleine speler in wat toen een relatief gesofistikeerde textieltak was (zie kaderstuk 'Revolutionaire lintmolens' in Deel I). Er werkten in 1738 minstens 18 arbeiders (zie Deel II, pag. 9).

Het grote perceel oud kad. nr. 218-219 dat de zuidoostelijke helft van de actueel als tentoonstellingsruimte ingerichte spinnerij innam, ontstond aan het begin van de 19de eeuw als een samenvoeging van een vrij groot en een kleiner perceel, toen al ruim een eeuw in hand van dezelfde eigenaars. In 1738 stelde Francis Toussain, op dat moment 'deken' van de tientijnwerkers, er 8 knechten en een vermoedelijk veel groter aantal andere helpers te werk. Zijn opvolgers Moerman, Tollenaere en vooral Dobbelaere legden de basis van het grote bedrijf dat in de 20ste eeuw uitgroeide tot de welbekende 'Calcutta' te Sleidinge

Buurman van Toussain op perceel oud kad. nr. 214-217 was tot in 1717 de in dit artikel beschreven Jan van Houcke, fabrikant van *ghemijnghelde lijnwaeten*. Bij hem stonden zes getouwen opgesteld. Wanneer we aannemen dat er per getouw voor gemengde stoffen 5

tot 9 personen werkten, zouden er 30 tot 50 mensen actief geweest zijn. Jan van Houcke werd opgevolgd door Guillaume De Wachtere, gehuwd met Anne van Houcke, die net als Jan lid was van het tijkweversambacht, maar waarschijnlijk evengoed gemengde lijnwaden produceerde.

Wat er in 1738 op het meest noordwestelijke deel van de huidige spinnerij (oud kad. nr. 213) gebeurde, is eveneens bekend. Aan het begin van de 18de eeuw werd het perceel ingenomen door de tientijnonderneming van Louys Carnaillie. In de tweede helft van de 18de eeuw fabriceerde de legatuurwerker en textielverver Joan (de) Roose er vermoedelijk allerhande gemengde stoffen en hij bouwde er een vrij groot huis. Uit de beschrijving in Deel I kan afgeleid worden dat alleszins de zaak van Carnaillie een belangrijk bedrijf was. Hoeveel mensen er werkten weten we niet.

Ook het naastgelegen perceel (oud kad. nr. 199-212), net naast de spinnerij, herbergde een textielbedrijfje. Frans Pieters, vermeld in 1672, werd er opgevolgd door zijn in dit artikel beschreven schoonzoon Pieter vanden Bossche, garentwijnder. Hoewel diens bedrijf in 1738, jaar van zijn dood, weinig florissant was, herbergde het toch twee twijnmolens, daar waar de modale twijnder er in die tijd slecht één enkele had. Deze Pieter opgevolgd door zijn zoon en misschien

zelfs kleinzoon, allen genaamd Pieter, bleven er wonen en werken tot aan de bouw in 1782 van een steegbeluik met 13 huisjes. Dit beluik hield het nog geen halve eeuw uit. Het moest al in 1828 plaats maken voor de zogenaamde directeurswoning van Pieter van Huffel (zie hierna).

De belangrijkste speler in dit verhaal was de laatste in deze opsomming, de onderneming op het oude kad. nr. 197 waarvan de menigvuldige textielactiviteiten van Adriaen Frans De Leu in dit artikel opgevoerd worden. Het perceel dat hij betrok en gebruikte voor zijn bedrijf was een van de grootste aan de Oudevest en zijn bedrijf mag aanzien worden als de voorloper in rechte lijn van de fabriek Desmet - Guéquier, nu ingenomen door het MIAT. Het was op dit terrein, dat Pieter Van Huffel in 1823 een hogedrukstoommachine plaatste voor zijn katoenspinnerij die later zou uitmonden in het bedrijf Desmet - Guéquier. Vanaf 1673 en doorlopend tot aan de tijd van Pieter Van Huffel waren hier de ververs, wevers en textielbereiders Spanoghe, de Leu en Heye gevestigd die allen verwant waren aan elkaar. Vermoedelijk verenigden ze ook allen die drie activiteiten. De laatste Heye die aan de Langemunt woonde en handel dreef, afficheerde zijn bedrijf van blauwverven en textielbereiden (kalanderen) in de Wegwijzers van de Stad Gent aan de Oudevest.